

toriam animae super corpus, ut nihil in corpore fieri posset quod animae adversaretur; sed in ultimo statu amplior erit victoria in hoc quod proprietates animae quodammodo in corpus redundabunt, ut corpus agile, & lucidum, & spirituale efficiatur, & impassibile.

Et per hoc patet responsio ad utramque partem.

EXPOSITIO TEXTUS.

In primo statu fuit corpus hominis animale. Videtur quod tale etiam erit in tertio statu, cum animalis generis hominis sit, & semper de specie praedicatur. Et dicendum, quod differt animal, & animale quantum ad nominis significationem: quia animal nominatur naturam generis, quae a specie nunquam removetur, unde semper homo dicitur animal; sed animale dicitur aliquid denominatum ex natura animalis. Cum autem denominatio proprie sit ab eo quod est formale, & perfectivum rei, illi tantum animale esse competit in quo proprietates animalis quantum ad aliquid (1) dominantur. Haec autem sunt in quibus homo cum aliis animalibus convenit: & ideo qui brutales sequitur, id est passiones sensitivae partem, animalis homo ab Apostolo dicitur I. Corinth. 11. Quia ergo in primo statu hominem oportebat occupari circa opera nutritivae, & generativae, sine quibus vitam conservare non poterat; ideo animale vitam dicebatur habere.

Corpus propter peccatum mortuum est. Videtur hoc esse falsum, & expositio insufficientis quae adjungitur: quia quod in futurum necessarium est, nondum tamen dicitur esse factum; ergo etsi ex peccato necessitatem mortis homo incurrat, non tamen corpus ejus mortuum dici debet.

Et dicendum secundum quosdam, quod homo post peccatum est in continuo actu deficiendi usque ad mortem, secundum quod dicitur Sapient. 7. 13. Continuo nati (2) deservimus esse: & ideo statim homo mortuus potest dici. Sed hoc videtur repugnare in opinionem Heracliti, qui ponebat omnia moveri semper: volebat enim omnem transmutationem quae in longo tempore contingit, puta augmenti, dividere secundum omnes particulas temporis, ut in qualibet parte temporis esset assignare aliam partem motus, sicut est in motu locali, qui solus proprie, &

vere continuus est, ut in VIII. Physicorum Commentator dicit; & hoc satis a Philosophis improbatum. Praeterea non est (3) possibile quod duo motus contrarii sint continui: unde cum generatio, & corruptio sint contraria, oportet inter tempus generationis & corruptionis ejusdem rei esse aliquod tempus in quo non corrumpitur, nec generatur. Et praeterea adhuc non debet dici mortuum, sed moriturus.

Et ideo aliter dicendum est, quod expositio Augustini est sufficienter, ut scilicet ex hoc mortuum dicatur, quia necessitatem mortis habet: quod enim est in futurum necessarium, etsi nondum in actu in seipso, est tamen jam determinatum in causa sua, ut quodammodo possit dici esse. Unde & de ortu solis, & lunarium, & occasu, & eclipsibus fiunt demonstrationes, ut de his quae sunt semper, quia causas determinatas habent, quas non contingit alio modo deficere. Unde dicit Augustinus IX. super Genes. cap. x. quod hoc modo dicitur corpus hominis post peccatum mortuum, sicut a medicis homo infirmus desperatus propter impossibilitatem evadendi dicitur mortuus. Quod autem dicitur Continuo nati deservimus esse, non est intelligendum, quasi transmutatio corruptionis hominis sit toto tempore vitae ejus in actu; sed vel hoc dicitur propter brevitate vitam, quod enim parum est, quasi nihil esse videtur, ut dicitur in II. Physic. vel quia dies ad vitam determinati a Deo, continue labuntur.

Quod erat ei de ligno vitae. Videtur quod hoc dicitur redeat in fabulas antiquorum, quas Philosophus detinet, & improbat in III. Metaph. qui dicebant, deos qui gustaverunt de quodam cibo, factos esse immortales, alios autem remansisse mortales. Sed dicendum, quod non est simile: quia illi fabulose totam causam immortalitatis cibo conferebant; Augustinus vero non intendit quod lignum vitae esset principalis causa immortalitatis, sed quoddam ad immortalitatem coadjuvans, ut dicitur est.

(4) Numquid posset non mori? Ad hujus questionis solutionem sciendum, quod etsi praecipuum exterius non accepisset, tamen interior ratio dicebat, (5) determinato tempore cibum sumendum esse: & ideo si cibum non assumpsisset, tam de illo ligno, quam de aliis, contra legem naturalem (6) fecisset; & ideo peccasset, & mortuus fuisset.

DISTINCTIO XX.

De modo procreationis filiorum, si non peccassent (7) primi parentes, & quales nascerentur filii.

Post haec videndum est, qualiter primi parentes, si non peccassent, filios procreassent, & quales ipsi filii nascerentur. Quidam putant ad gignendos filios, primos homines in paradiso misceri non potuisse, nisi post peccatum, dicentes concubitus sine corruptione, vel macula non posse fieri; sed ante peccatum nec corruptio, nec macula in homine esse poterat, quoniam ex peccato haec consecuta sunt. Ad quod dicendum est, quod si non peccassent primi homines, sine omni peccato, & macula in paradiso carnali copula convenissent, & esset ibi thorus immaculatus, & mixtio sine concupiscentia, atque genitalibus membris, sicut caeteris, imperarent, ut ibi nullum motum illicitum sentirent: & sicut alia membra corporis aliis admovemus, ut manum ori, sine ardore libidinis; ita genitalibus uterentur membris sine aliquo pruritu carnis. Haec enim letalis aegritudo membris humanis ex peccato inhæsit. Genuissent itaque filios in paradiso per coitum immaculatum, & sine corruptione. Unde Augustinus super Genes. Lib. IX. cap. x. Cur, non credamus, primos homines ante peccatum genitalibus membris ad procreationem imperare potuisse, sicut caeteris in quolibet opere, sine voluptatis pruritu (8) utimur? Incredibile enim non est, Deum talia fecisse illa corpora, ut, si non peccassent, illis membris sicut pedibus imperarent; nec cum ardore se-

(1) Al. denominantur. (2) Al. deservimus. (3) Al. impossibile. (4) Al. Non quod posset, &c. (5) Al. terminato. (6) Al. fuisset. (7) Al. omittitur primi parentes. (8) Al. utimur.

minarent, vel cum dolore parentem. Sed post peccatum, motum illum mererunt, quem nuptiae ordinant, continentia cohibet. Et cap. VII. Infirmas enim prona in ruinam turpitudinis, excipitur honestate nuptiali; & quod sanis officium esset, aegrotis est in remedium. Et cap. 111. Emissi quidem de paradiso conyenerunt, & genuerunt; sed potuerunt in paradiso eis esse nuptiae honorabiles, & thorus immaculatus, sine ardore libidinis, (3) sine dolore pariendi.

Quare in paradiso non coierunt, duobus modis solvit.

CUR ergo non coierunt in paradiso? Quia creata muliere mox transgressio facta est, & ejecti sunt de paradiso: vel quia nondum (4) Deus jusserat ut coirent; & poterat divina expectari auctoritas, ubi concupiscentia non urgebat. Deus vero non jusserat, quia casum eorum praesciebat, de quibus homo propagandus erat. Ibid. cap. IV. Ecce expresse habes de modo procreationis filiorum.

(5) De termino illius inferioris vitae, utrum nati filii per successiones, an simul omnes transferendi fuissent.

De termino vero temporis quo transferentur ad spirituales caelestemque vitam, certum aliquid Scriptura non tradit; & ideo ambiguum est, utrum parentes, genitrix filii, perfecta quoque humani officii justitia, ad meliorem statum transferentur, non per mortem, sed per aliquam mutationem; an patres in aliquo statu vitae manerent, ligno vitae utentes, donec filii ad eundem statum pervenirent; & sic impleto numero, omnes simul ad meliora transferentur, ut essent sicut sancti Angeli Dei in caelis. De quo Augustinus ambigue disserit super Genes. Lib. IX. cap. IV. ita inquit. Potuerunt primi homines in paradiso filios gignere, non ut morientibus patribus succederent filii; sed in aliquo forma statu manentibus, & de ligno vitae vigorem sumentibus, & filii ad eundem perducerentur statum, donec impleto numero, sine morte animalia corpora (6) in aliam qualitatem transirent, in qua omnino regenti spiritui deservirent, & solo spiritu vivificante, sine corporeis alimentis viverent. Et cap. VI. Vel potuerunt parentes filii cedere, ut per successiones numerus impleteretur: qui genitrix filii, perfecta quoque humani officii justitia ad meliora transferentur, non per mortem, sed per aliquam mutationem. Ecce hic habemus de transitu hominis ad meliora; sed incertum nobis relinquitur, utrum simul transferentur, an per successiones.

Quales procreassent filios, utrum perfectam staturam, & usum membrorum habentes, qualis primus homo.

Si vero quaeritur, quales, si non peccasset homo, filios genuisset: utrum videlicet, sicut ipse primus homo secundum (7) staturam corporis, & usum membrorum perfectus mox conditus extitit, ita etiam ejus filii in ipso nativitate exordio perfecti extiterent, qui ambulare, & loqui, & caetera cuncta facere possent: responderi potest, quod filios parvulos nasci oportebat propter materni uteri necessitatem. Sed utrum mox nati, perfectionem staturae, & membrorum usum haberent; an parvuli, & in minori aetate constituti, uti possent membrorum officii, an per intervalla temporum, eo modo quo nunc fit, perfectionem staturae, & usum membrorum recepturi essent: auctoritatibus diffinitum non habemus: & super hoc Augustinus ambigue loquitur, Lib. I. de peccatorum mer. & remis. cap. XXXVII. Movet nos, inquit, si primi homines non peccassent, utrum tales filios essent habituri qui nec lingua, nec manibus, nec pedibus uterentur. Nam propter uteri (8) necessitatem, forte necesse erat parvulos nasci; sed quamvis exigua pars corporis sit costa, non tamen propter hoc parvulam viro conjugem fecit. Unde & ejus filios poterat omnipotentia Creatoris, mox natos, grandes facere. Et cap. XXXVI. Sed ut hoc omittam, poterat certe eis prestare quod multis animalibus praestitit, quorum pulli quamvis sint parvuli, tamen mox ut nascuntur currunt, & matres sequuntur: e contra homini nato nec ad incessum pedes idonei sunt, nec manus saltem ad scalpendum habiles, & juxta se mammis positae, nascentes magis possunt esurientes flere, quam sugere. (9) Propria vero infirmitati mentis congruit haec infirmitas carnis. His verbis videtur insinuari, quod filii etiam parvuli officii membrorum valerent uti.

Quibusdam non absurde placuit, quod filii parvi nascerentur, & per accessum temporis in statura, & in aliis sicut nunc proficerent: quod non esset vitio imputandum.

SED cum Augustinus sub assertione de his nihil tradat, non irrationabiliter quibusdam placuit, primorum parentum filios nascituros parvulos, ac deinde per intervalla temporum, eadem lege qua & nunc nativitate humanam ordinatam certimus, staturae incrementum, & usum membrorum recepturos; ut in illis expectaretur aetas ad ambulandum, & loquendum, sicut modo in nobis: quod utique non esset vitio deputandum, sed conditione naturae: sicut a cibo non penitus abstinere valebat; nec tamen illud erat ex vitio, sed ex naturae conditione.

Ad hoc autem opponitur ita. Si non peccarent, nec morerentur. Sed non peccarent, si non comederent. Poterant ergo sine alimonia vivere. Caeterum, sicut supra diximus, non solum peccarent, si de ligno verito ederent, sed etiam si concessis non uterentur: quia sicut erat eis praecipuum non illo ligno uti, ita aliis vesci. Praeterea. Contra naturalem rationem facerent, quia intelligebant de illis esse edendum, quod & naturaliter appetebant. Item opponitur. Cum fames sit poena peccati, si non peccarent, famem non sentirent. Sed sine fame superfluum videretur comedere. Unde putant quidam eos cibis non indiguisse ante peccatum: quia non poterant esurire, si non peccassent.

(3) Al. sine labore. (4) Al. deest Deus. (5) Al. Determinatio illius inferioris vitae, utrum nati filii, &c. (6) Al. in illam. (7) Al. naturam. (8) Nicolai capacitatem. (9) Al. Propriaque infirmitati.

Ad quod dici potest, quod fames vere defectus est, & pœna peccati. Est enim immoderatus appetitus edendi, cui non subjacisset homo, si non peccasset. Sed proculdubio peccaret, nisi hunc defectum cibo præveniret. Habebat enim naturalem appetitum, & moderatum; cui ita satisfaciendum erat, ne defectum famis sentiret. Sicut ergo non ex vicio, sed ex naturæ conditione erat quod ante peccatum homo cibis indigebat; ita non ex vicio esset, sed de natura, si hominis conditio in principio suo, id est in primo parente, a perfecto inchoata, in subsequenti propagatione à modico ad majora proficeret, ut scilicet per intervalla temporum staturæ corporeæ incrementa, usuque membrorum susciperet.

Utrum sicut statura corporis, ita & sensu mentis parvuli nascerentur, & per accessum temporis proficerent in sensu, & notitia veritatis; an mox nati in his essent perfecti.

ET cum de corpore humano non sit absurdum, vel inconveniens hoc existimare, quæri solet, utrum de sensu animæ, & cognitione veritatis eodem modo sentiendum sit, ut scilicet hi qui sine peccato nascerentur, sensu, & intelligentia mentis imperfecti existerent, & per accessum temporis in his proficerent usque ad perfectionem; an mox conditi perfectionem sensus, & cognitionis perciperent. Illi qui sentiunt parvulos natos, in statura corporis, & usu membrorum, per accessum temporis profecturos, non diffidentur, eosdem in exordio natiuitatis, sensu imperfectos existere: & per intervallum temporis in sensu, & cognitione proficere usque ad perfectum.

Ad quod quidam opponunt, dicentes. Si mox nati non haberent perfectionem sensus, & intelligentiæ, ignorantia in eis esset. Ignorantia autem peccati est pœna.

Sed qui hoc dicunt, non satis diligenter considerant, quia non omnis qui aliquid nescit, vel minus perfecte aliquid scit statim ignorantiam habere, sive ignorans esse, dicendus est: quia ignorantia non dicitur, nisi cum id quod sciri, & non ignorari debet, nescitur: talisque ignorantia pœna peccati est, cum mens vicio obscuratur, ne cognoscere valeat ea quæ scire deberet. (10)

De hominis translatione in meliorem statum, & de duobus bonis, altero hic dato, altero promisso.

Talis erat hominis institutio ante peccatum, secundum corporis conditionem. De hoc autem statum transferendus erat, cum universa posteritate sua, ad meliorem dignioremque statum, ubi cœlesti & æterno bono in cœlis sibi parato frueretur. Sicut enim ex duplici natura compactus est homo; ita illi duo bona conditor à principio præparavit: unum temporale, alterum æternum; unum visibile, alterum invisibile; unum carni, alterum spiritui. Et quia primum est quod est animale, deinde quod spirituale est, ac visibile bonum prius dedit; invisibile autem, & æternum promisit, & meritis quærendum proposuit. Ad illius autem custodiam quod dederat, & ad aliud promerendum quod promiserat, naturali rationi in creatione animæ hominis inditæ, qua poterat inter bonum & malum discernere, præceptum addidit obedientiæ, per cuius observantiam datum non perderet, & promissum obtineret; ut per meritum veniret ad præmium. (11)

DIVISIO TEXTUS.

Postquam Magister determinavit de immortalitate Adæ, per quam esse individui perpetuum conservabatur, hic determinat de generatione filiorum, per quam species multiplicatur in individuis. Dividitur autem in partes duas. In prima determinat ea quæ pertinent ad statum generationis; in secunda ostendit in quem statum post hoc transferendus erat, ibi: *Talis erat hominis institutio ante peccatum, secundum corporis conditionem.* Prima dividitur in duas. In prima determinat conditionem generationis ex parte generantis; in secunda determinat qualitatem generatorum, ibi: *Si vero quæritur, quales, si non peccasset homo, filios genuisset.... responderi potest, quod filios parvulos nasci oportebat propter materni uteri necessitatem.* Circa primum tria facit. Primo ostendit modum generationis, quia per concubitum sine pruritu libidinis. Secundo ostendit generationis principium, quia non in paradiso conjuncti sunt ante peccatum ad generationem, ibi: *Cur ergo in paradiso non coierunt? Tertio inquitur generationis terminum, ibi: De termino vero temporis quo transferrentur ad spiritualem cœlestemque vitam, certum aliquid Scriptura non tradit.* Si vero quæritur, quales, si non peccasset homo, filios genuisset &c. Hic inquitur qualitatem generatorum: & primo quantum ad corpus; secundo quan-

(10) *Addit Nicolai* (ut ait Hugo de S. Victore Lib. I. de Sacram. part. vi. cap. xxvi.) (11) *Idem addit in textu* (ut rursus ait Hugo ubi supra.) *Ad marginem vero*: partim cap. vi. quoad priorem appendicem, partim cap. xvii. quoad posteriorem. (12) *Al.* non fuisset.

tum ad animam, ibi: *Et cum de corpore humano non sit absurdum, vel inconveniens hoc existimare, quæri solet, utrum de sensu animæ, & cognitione veritatis eodem modo sentiendum sit.* Circa primum duo facit. Primo determinat qualitatem natorum in primo statu; secundo movet quasdam objectiones, ibi: *Ad hoc autem opponitur.* Circa primum tria facit. Primo movet quæstionem; secundo ostendit eam esse dubitabilem, ex verbis Augustini, ibi: *Et super hoc Augustinus ambigue loquitur*; tertio determinat ipsam, consentiendo in alteram partem, ibi: *Sed cum Augustinus sub assertione de his nihil tradat, non irratiônabiliter quibusdam placuit primorum parentum filios nascituros parvos.*

Ad hoc autem opponitur. Hic movet objectiones contra determinata: & primo ostendendo quod comestione non indigebant; secundo quod cibum non sumebant, quia superfluum (12) fuisset, ibi: *Item opponitur.* Et utriusque patet solutio in littera.

Et cum de corpore humano non sit absurdum, vel inconveniens hoc existimare, quæri solet, utrum de sensu animæ, & cognitione veritatis eodem modo sentiendum sit. Hic ostendit qualitatem natorum ex parte animæ, & circa hoc tria facit. Primo movet quæstionem; secundo determinat eam, ibi: *Illi qui sentiunt parvulos natos in statura corporis, & usu membrorum per accessum temporis processuros, non diffidentur eosdem in*

exordio natiuitatis sensu imperfectos existere; tertio movet objectionem in contrarium, & solvit, ibi: Ad quod quidam opponunt.

QUÆSTIO I.

HIC quærentur duo. Primo de generatione primorum parentum. Secundo de qualitate natorum.

Circa primum quærentur duo. Primo An generatio fuisset in primo statu. Secundo. Quis modus generationis fuisset.

ARTICULUS I.

Utrum in statu innocentia fuisset generatio.

I. P. quæst. xvii. art. i.

1. **A**D primum sic proceditur. Videtur quod in statu innocentia generatio non fuisset. Generatio enim non est nisi ad multiplicationem individuorum. Sed, sicut dicit Damascenus (Lib. IV. de Fide orthod. cap. xxv.) Poterat Deus genus hoc, scilicet humanum, sine generatione multiplicare. Cum ergo via compendiosior semper eligenda sit, videtur quod generatio non fuisset.

2. Præterea, secundum Philosophum, omne generabile est corruptibile, & è converso, ut probat in I. Cœli & mund. text. cxi. Sed corpora humana in primo statu erant incorruptibilia. Ergo videtur quod (1) per generationem in esse non producerentur.

3. Præterea. Finis generationis, ut Philosophus in II. de Anima (text. xxxv.) ostendit, est ut id quod non potest conservari in esse perpetuo idem in numero perpetuetur in esse secundum idem specie. Sed corpus humanum secundum idem in numero in perpetua vita conservari potuisset in statu innocentia. Ergo videtur quod generatio non fuisset, cum in operationibus Dei nihil sit frustra.

4. Præterea. Eorum quæ sunt idem in specie, est etiam unus modus originis. Sed primi parentes non sunt producti in esse per generationem naturalem, sed per operationem divinam. Ergo & eorum posteritas sine generatione naturali propaganda esset.

Sed contra est quod dicitur Genes. i. 28. *Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* Sed imperium ad aliquos factum, non est nisi de actibus quorum sunt ipsi causa. Ergo multiplicationis humani generis primi parentes naturali generatione causa fuissent.

Præterea. Imago Divinitatis in homine per innocentiam in nullo diminuta fuisset. Sed in hoc quodammodo homo divinæ imaginis similitudinem gerit, quod omnium sui generis principium est. Ergo in statu innocentia per generationem naturalem principium fuisset posterorum.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod per peccatum natura specie variata non est: unde quæcumque ad perfectionem humanæ speciei pertinent, oportet homini in statu innocentia attribui. In omnibus autem per naturam generabilibus, & corruptilibus ad perfectionem pertinet ut unumquodque tale alterum fa-

cere possit quale ipsum est, ut in IV. Metheor. (cap. iiii. & II. de Anim. text. xxxiiii.) dicit Philosophus: & ideo oportet in natura humana ponere aliquem statum naturalis generationis, etiamsi in ea nunquam peccatum fuisset: & hic est status innocentia (2) post quem homines transferendi erant in statum gloriæ, ubi omnino generationis cessat officium, ut dicitur Math. xxii. 20. *In resurrectione neque nubent, neque nubentur.*

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis Deus potuisset sine operatione alicujus naturalis principii humanum genus multiplicare; tamen hoc (3) velut magis congruum ex ordine suæ sapientiæ decrevit, ut rebus omnibus operationes proprias conferret, in quibus eorum perfectio consistit: quia tanto in eis divina bonitas magis relucet, quanto res perfectiores sunt.

Ad secundum dicendum, quod corpus humanum quamvis in statu innocentia fuerit incorruptibile per gratiam innocentia, erat tamen corruptibile per naturam; & ideo naturali virtute ad generandum non privabatur: quia etsi quodam modo immortalis esset, ut posset non mori, alio tamen modo mortalis erat, quia poterat etiam mori.

Ad tertium dicendum, quod omne perpetuum est per se intentum in natura: unde secundum quod aliqua se habent ad perpetuitatem, hoc modo sunt de intentione naturæ. Quædam igitur sunt quæ non habent perpetuitatem nisi ratione speciei; & in his multiplicatio individuorum non est per se intenta à natura, sed per accidens, prout scilicet in tali multiplicatione speciei perpetuitas conservatur: unde in his non est generatio, nisi ut conservetur idem secundum speciem, quod secundum numerum idem conservari non potest. In hominibus autem secus est, quia quantum ad aliquam partem sui, (4) scilicet animam, incorruptibilitatem habent etiam secundum naturam: & ideo hominum multiplicatio est per se intenta, etiam sine hoc quod ad conservationem speciei pertinet.

Ad quartum dicendum, quod in primis operibus natura instituenda erat; & ideo oportebat illa opera immediate à principio supernaturali esse: sed postmodum natura instituta in proprios effectus per naturalem operationem pervenire poterat; & hoc de perfectione ipsius erat.

ARTICULUS II.

Utrum in statu innocentia fuisset generatio per coitum.

I. P. quæst. xviii. art. 2.

1. **A**D secundum sic proceditur. Videtur quod in primo statu non fuisset generatio per coitum. Non enim potest esse coitus sine virginitatis corruptione. Sed indecens erat in primo statu virginitatis corruptionem fuisse, quando humana natura omnino integra erat, & nulla dignitate privanda. Ergo videtur quod non fuisset ibi generatio per coitum.

2. Præterea. In meliori natura major est delectatio, quia & major consensus convenientis cum convenienti, ex quo causatur delectatio. Sed natura humana in primo statu purior erat quam post peccatum. Cum ergo post peccatum delectatio quæ est in co-

(1) *Al.* per penetrationem. (2) *Al.* prius quam. (3) *Al.* deest velut. (4) *Al.* scilicet animam incorruptibilem, habent &c.

coitu, propter suam magnitudinem usum rationis absorbeat, videtur quod multo amplius in statu innocentiae fuisset: & ita fuisset perversitas ordinis in partibus animae, quam originalis iustitia non patiebatur.

3. Si dicatur, quod ratio poterat illam delectationem comprimere; contra. Generativa, & nutritiva potentia, & augmentativa ad eandem partem animae reducuntur, quia sunt potentiae vegetabilis animae. Sed ratio imperare non poterat nutritivam, & augmentativam, ut sine cibo homo nutrir, & augeri posset. Ergo nec generativam, ut delectatio actui ejus conveniens remitteretur.

4. Præterea. Generatio quæ est per coitum, completur per decisionem seminis. Sed in corporibus naturalibus decisio est inductiva corruptionis. Ergo cum corpus humanum in primo statu incorruptibile foret, talis generationis modus ibi esse non poterat.

5. Præterea. Secundum Philosophum in XV. de animalibus, (a) semen est superfluum alimenti. Sed omnis superfluitas nutrimenti assumpti inordinationi attestatur, quæ in primo statu esse non poterat. Ergo nec talis generationis modus.

6. Præterea. Aliæ superfluitates alimenti, ut egestiones, urinæ, & hujusmodi, ut videtur, in primo statu non fuissent, cum turpitudinem quamdam habeant, quæ sine poena esse non potest. Ergo cum eadem sit ratio de uno superfluo, & de aliis, videtur quod nec generatio per seminis decisionem ibi fuisset, cum semen sit superfluum, ut dictum est.

Sed contra est quod dicitur Genes. 1. 27. *Masculum, & feminam creavit eos.* Sed distinctio sexuum est ordinata in animalibus ad generationem quæ est per coitum. Ergo talis modus generationis ibi fuisset.

Præterea. Secundum id quod commune est, non attenditur aliquorum differentia. Sed in virtute generativa homo convenit cum aliis animalibus. Ergo cum in animalibus perfectis, quibus perfectior est homo, sit generatio per coitum, videtur quod etiam hominibus talis modus generationis connaturalis sit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod ad quamlibet generationem oportet duo concurrere, scilicet agens quod inducit formam, & patiens quod offert materiam: nec hæc duo in idem reducuntur, cum nihil patiatur, vel moveatur à seipso: (b) in omnibus enim viventibus perfectis in quibus est sexus distinctio, femina se habet ut patiens, & materiam ministrans, & mas se habet ut agens, & formam inducens, ut in XV. de animalibus (c) dicitur. Unde non poterat compleri generatio humana nisi per conjunctionem maris & feminae: propter quod mulier in adiutorium viri facta dicitur, Gen. 11.

Ad primum ergo dicendum, quod ad perfectionem virginitatis duo concurrunt, scilicet integritas carnis, cum ingritate mentis; quorum alterum, scilicet integritas mentis, honorabilius est, reliquum virginitati essentialius. Dicendum ergo, quod in omni concubitu solvitur virginitas quantum ad integritatem carnis etiam in primo statu. Sed integri-

Ex Edit. P. Nicol. (a) Seu Lib. I. de gener. anim. juxta seriem novam cap. XIX. (b) Ut ex Lib. VII. Phys. text. 11. & Lib. I. de gener. & corrupt. text. XLVIII. ac seqq. colligitur (c) Vel sicut supra Lib. I. de generat. anim. cap. XIX. & XX. sub. finem, & cap. XXI. paullo post init. (d) Ut Platonis nomine non expresso Aristoteles refert Lib. Ethic. cap. XI. Apud Platonem porro insinuat in Timæo, sed expressius in Philebo.

tatem mentis contingit solvi dupliciter: vel quantum ad habitum; & sic solvitur per illicitum concubitus; qui tollit habitum castitatis: vel quantum ad actum; & sic in statu post peccatum solvitur etiam per concubitus matrimonialem, eo quod propter vehementiam delectationis ratio in ipso actu absorbetur. In primo vero statu, neutro modo integritas mentis soluta fuisset; sed sola integritas carnis, cui præponderasset fecunditas prolis.

Ad secundum dicendum, quod quantitas alicujus potest attendi dupliciter: vel absolute, vel secundum proportionem. Dicendum ergo, quod absolute loquendo major delectatio coitus fuisset in primo statu quam etiam modo sit; sed secundum proportionem ad rationem, fuisset multo minor: quia ratio in suo actu fortiter persistens, delectationi penitus dominaretur; & ideo non fuisset superabundans, vel fervens delectatio, sicut modo est: quia, secundum Philosophum in II. Ethic. (cap. v. Græcolat.) abundantia, & defectus in operibus humanis sumitur secundum proportionem, ut aliquis cibus est moderatus uni, qui esset superfluus alteri.

Ad tertium dicendum, quod potentia animæ vegetabilis in actibus propriis non obediunt rationi, ut in I. Ethic. cap. XVI. dicitur; sed quidam actus sunt sensitivæ partis, vel motivæ, ordinati ad actus vegetativæ, & isti actus subjacent rationis imperio. Delectatio autem non est per se ad generativam pertinens, sed ad sensitivam: quia, secundum definitionem Platonis (d), delectatio est generatio sensibilis in naturam, id est naturæ conveniens.

Ad quartum dicendum, quod emissio seminis non est per decisionem alicujus quod fuerit in actu pars: quia sic corrumperetur, & non haberet virtutem speciei, ut in XV. de animalibus, ubi supra, dicitur: sed est per quamdam resolutionem cujusdam humiditatis propinquissimæ ad ultimam conversionem, quæ non est actus pars, sed potentia totum: unde per hoc nihil corporis humani corrumpebatur.

Ad quintum dicendum, quod, sicut Philosophus dicit in XV. de animalibus, ut supra, semen est superfluum quo indiget: quia superest de eo quod per actum nutritivæ in substantiam membrorum convertitur: unde superfluum dicitur, & tamen indiget eo ad generationem: unde tale superfluum inordinatum cibi sumpcionem non ostendit: tantum enim homo ordinate de cibo sumere poterat, quantum necessarium erat ad actum nutritivæ, augmentativæ, & generativæ.

Ad sextum dicendum, quod quædam superfluitates sunt quæ attestantur defectui naturæ, ut putredines, sudores, & hujusmodi, & tales superfluitates in primo statu esse non poterant; quædam vero superfluitates naturæ perfectionem ostendunt, sicut semen, & egestiones, & hujusmodi, quæ secundum cursum naturalem fiunt tanto melius, quanto robustior natura fuerit: unde etiam ad virtutem naturalem reducuntur, scilicet expulsivam; & tales superfluitates in primo statu fuissent, licet absque omni fecunditate.

QUES-

QUÆSTIO II.

QUÆSTIO II.

Deinde quæritur de qualitate naturæ: & circa hoc quærentur tria.

Primo. Quales fuissent secundum corpus.

Secundo. Quales fuissent secundum intellectum in cognitione veritatis.

Tertio. Quales fuissent secundum affectionem in amore virtutis.

ARTICULUS I.

Utrum in statu innocentiae homines habuissent omnem perfectionem corporis quoad virtutem, & staturam, & sexum, statim post natiuitatem.

I. P. quæst. xcix. art. 1.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod homines in statu innocentiae statim nati, omnem perfectionem corporis habuissent & quantum ad virtutem, & quantum ad staturam, & quantum ad sexum. Sicut enim Philosophus dicit in XVI. de animalibus, (a) mulier est vir occasionatus. Illud autem occasionatum dicitur quod non est per se intentum, sed ex aliqua corruptione, vel defectu proveniens. Cum ergo in primo statu nullus defectus naturalis operationis fuisset, videtur quod omnes nati fuissent in perfecto sexu, scilicet virili.

2. Præterea. Agens perfectum inducit similitudinem suam in patiente, nisi sit defectus ex parte recipientis. Sed in generatione hominum semen maris est agens, & sanguis mulieris est materia, & patiens. Cum ergo ex neutra parte in statu innocentiae aliquis defectus fuisset, videtur quod semper proles in similitudinem patris producta fuisset in sexu virili.

3. Præterea. Magis distat limus terræ ab humano corpore quam materia à muliere administrata ad formationem conceptus in naturali generatione. Sed primus homo de limo terræ formatus, statim in perfecta quantitate, & virtute membrorum productus est. Ergo multo fortius filii qui ex eo nascerentur. 4. Præterea. Augustinus dicit in littera, ex Lib. de peccat. merit. & remiss. cap. xxxviii. quod infirmitas carnis quæ est in pueris, congruit infirmitati mentis. Sed in statu innocentiae nulla fuisset mentis infirmitas. Ergo nec in tali infirmitate carnis pueri nati forent.

5. Præterea. Omnium animalium nobilissimus est homo. Sed quorundam animalium filii naturaliter statim nati officia membrorum habent. Ergo defectus qui in pueris nunc videtur accidere, non est naturalis, sed ex peccato inductus: ergo ante peccatum non fuisset.

Sed contra. Omnis virtus naturalis, multiplicata materia, roboratur secundum debitam proportionem: quia in majori quantitate major est virtus. Sed pueros oportebat parvulos nasci propter materni uteri necessitatem, ut in littera dicitur. Ergo oportuit ut eorum virtus motiva, quæ materialis est, imperfecta esset.

Præterea. In pueris oportet expectari tempus ad generandum, quousque completur tempus augmenti: quousque enim est augmentum in suo vigore, sit in II. Sent. Tom. II.

(1) Al. & imperfectum.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sive Lib. II. de gener. anim. cap. 111.

QUÆSTIO II.

cut in duobus primis septenniis, generativa opus suum non habet: tum quia digestio completa non est, ut semen debito modo maturari possit: tum etiam quia quod residuum est ab opere nutritivæ, cedit in usum augmentativæ. Sed sicut generativæ deserviunt quædam membra, ita & aliis animæ viribus. Ergo per eandem rationem nec aliorum membrorum usum habuissent, ad quorum actus exigitur aliquorum membrorum fortificatio, & completio.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod in hominis vita est quædam circulatio, eo quod à defectu incipit, in statum debitæ perfectionis deveniens, ex quo iterum in defectum terminatur: unde & principium hominis quidam defectus consequuntur in pueritia, & similiter finem in senectate. Homo autem ante peccatum etsi vitæ termino caruisset, tamen habuisset vitæ principium per natiuitatem: unde hos defectus qui ordinantur ad vitæ terminum, ut ægri tudines, & defectus seniles, non habuisset. Defectus autem illos qui principium originis consequuntur, nihil prohibet eum habuisset, ut Magister in littera dicit: nec hoc fuisset ei in poenam, quia ex hoc nullum incommodum sentiret, divina providentia eum gubernante. Quidam vero dicunt aliter, innitentes verbis Augustini quæ in littera ponuntur. Sed cum Augustinus de his nihil asserat, ut in littera dicitur, probabilius sustinebitur illud quod naturalis cursus habet, ubi Scripturæ auctoritas non repugnat.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis mulier sit præter intentionem naturæ particularis, quæ agit in hoc semine, intendens prolem adducere in perfectam similitudinem generantis, non tamen est præter intentionem naturæ universalis, sicut nec corruptio: quia sine femina non posset esse generatio, ut perpetuitas speciei salvaretur: & ideo etiam per divinam providentiam ad officium generationis mulieres aliquas nasci oportebat, & in æquali numero cum viris, ut una unius esset.

Ad secundum dicendum, quod generatio mulieris contingit, ut in XVIII. de animalibus, sive IV. de gener. anim. cap. 1. dicitur, ex hoc quod semen viri non potest vincere super materiam mulieris, ut digerat ipsam ultima digestionem, (1) & in perfectum sexum adducat. Hujusmodi autem impotentia causa potest esse triplex. Una est ex defectu naturalis principii agentis cum semine, quia calor est diminutus in semine propter ejus indigestionem: unde ante tertium septennium, ut Philosophus dicit, viri ut in pluribus feminas generant: & talis causa non multum fuisset in primo statu, quia tempus in quo est perfecta generatio, non anticiparetur. Alia causa est ex virtute imaginativa, quam sequuntur etiam virtutes corporales, sicut patet quod ad imaginationem alicujus terribilis totum corpus concutitur, & tremitt: & ita videmus quod filii frequenter nascuntur simili illis quos parentes imaginantur in actu conceptionis: sicut etiam Hieronymus narrat de quadam muliere quæ peperit filium nigrum, propter hoc quod in tempore coitus vidit imaginem nigram: & talis causa generationis feminae, potuit esse in statu innocentiae, ut filii nascerentur in hoc, vel in illo sexu, secundum voluntatem parentum, & præcipue propter magnam obedientiam corporis ad animam in statu

(1) Al. & imperfectum.